

MĀJRAŽOŠANA

Štīrijas reģionā pagāršo medu ar sarkanajām bietēm

ZANE SPROĢE

Nesen no Austrijas atgriezās Saldus novada mājrāzotāju kooperatīva *Provinces produkti* delegācija; pieredzes braucienā uz Štīrijas reģionu noslēdzās Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas mācības.

Tajās piedalījās abi Latvijas mājrāzotāju kooperatīvi — *Provinces produkti* un *Kuldīgas labumi*; no katra pa desmit delegātiem. Pieredzi smelties brauca vīndaru Zariņu ģimene no Gaikšiem, Santa Ozoliņa no Jaunlutriņiem, *Brūzilu liellops* īpašniece Agnese Arne-Štencele, kooperatīva darbiniece Agnese Upeniece, liellopu un dārzu audzētāja Ērika Matvijuka no Remtes, stādaudzētāja un Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes studente Kristīne Elvira Kalviņa no Remtes, ķiploku audzētāja Agita Holšteina no Remtes un grupas vadītāja remteniece Aneta Rulle. Bija piemēklēta programma, lai ikkatram braucējam būtu iespēja iedvesmoties savas jomas lauksaimniecības uzņēmumā.

A. Arne-Štencele stāsta par vizīti 11 saimniecībās: liellopu, aitu, cūku fermās, pie vīndariem, permakultūras entuziastiem un dārzkopjiem. Katrā iepazīnās, degustēja produktus, pētīja kooperēšanās paradumus. Svarīgākais — uzzināja, kā laukos gatavotu produkciju efektīvāk nogādāt līdz patērētājam. Visi dalībnieki ieraudzīja idejas, kuras īstenot savās saimniecībās.

A. Rullei vērtīgi šķita mazi veikaliņi katrā apmeklētajā saimniecībā, kurā var nopirkt

APVIENOJAS LABĀKAI PIEREDZEI. Delegācija no Saldus un Kuldīgas novada.

MĀJRAŽOTĀJU LABUMI LAUKSAIMNIECĪBAS KAMERĀ. Valsts uzturētas iestādes galvenā funkcija ir izglītēt zemniekus, taču biroja ēkas 1. stāvā Grācā iekārtots tuvākās apkārtnes mājrāzotāju veikals. Turklāt precēm šajā veikalā nav uzcenojuma.

ne tikai uz vietas saražoto, bet arī labumus no apkārtnējiem mājrāzotājiem. Kooperatīvi cits citu atbalsta, arī valsts atbilstība pret saviem uzņēmējiem ir sargājoša: kamēr nav iztirgoti Austrijā izaudzētais, citu valstu preces neievēd. Dalībnieki pārliecinājās, ka likumdošana katrā Eiropas Savienības dalībvalstī atšķiras, tostarp izpratne par regulām un direktīvām. Piemēram, mājrāzotājiem un mazajiem tirgotājiem noorganizēt preču tirgošanu veikalā ir daudz vieglāk nekā Latvijā.

Tur attīstīts kurjeru tīkls; saimniecības līdz noteiktam laikam saņem pasūtījumus, tos nokomplektē un atdot piegādei klientiem. Šāda kārtība nostiprinājās kovidā laikā. Neved vienas saimniecības audzēto, bet uzreiz vairāku, tā samazinot izdevumus par transportēšanu.

Štīrijas reģionā pārsvarā ir ģimenes saimniecības vai tādas, kurās lauksaimniecība ir papildu nodarbošanās algotam darbam vai uzņēmējdarbībai. Latvijas delegācijas sagaidītāji nekautrējās stāstīt par lietām, kas nav izdevušās, un kā darīt labāk un efektīvāk, lai latviešiem būtu vieglāk saimniekot. Lauksaimniecība tur iet roku rokā ar tūrismu — gandrīz visi izdomājuši, kā piesaistīt ceļotāju autobusus. Piemēram, kāds biškopis atzinās, ka medus tirgošana ienes mazāk naudas par ekskursantu grupu izklaidēšanu. Turklāt pēc degustācijas cilvēki zina, kā ražojumi garšo, tādēļ bez grūtībām izvēlēties, ko nopirkt.

Kooperāciju austrieši demonstrē ikdienā — šķiet katram, kuram ir zeme, iestādīts vīnogu lauks, līdzīgi kā Latvijā tomāti

HAILANDERS AUSTRIJAS AINAVĀ. Latvieši apmeklēja saimniecībā aug 30 gaļas liellopu, tie gandrīz 30 hektāros. Saimniecībā ir kautuve un sadales cehs. Latvijas lopu audzētājiem pēdējais fakts raisīja baltu skaudību. Latvieši uzzināja, ka ierīkot kautuvi Austrijas kolēģiem ir vienkāršāk.

siltumnīcās. Kad ogas gatavas, kaimiņi cits citam iet palīgā nolāsīt ražu.

Štīrijas reģions ir lielākais kailsēkļu ķirbju audzētājs un eļļas ražotājs. Pat Rendā audzētu ķirbju sēklas ved uz Štīriju izspiest, jo tā ir Eiropas ķirbju sēkļu eļļas centrs, kurā iegūst augstākās kvalitātes produktu. Spiestuves manto paaudzū paaudzēs un tās, protams, ir autentiskas. Nav brīnums, ka ik dienas aiz autobusa logiem pieredzes brauciena dalībnieki redzēja ķirbju laukus. Ar īpašu

kombainu no ķirbjiem izņem sēklas, bet mīkstumu atstāj mēslojumam, jo nav paredzēts pārtikai.

Nelielās saimniecības izaudzēto pārstrādā, lai pievienotu vērtību un dažādotu sortimentu. Piemēram, piena aitu ganāmpulka īpašnieki piedāvā sieru, sviestu, gaļu, vilnas produkciju, interesanti, ka izstrādāta pat kosmētikas līnija. Kooperatīvā apvienojušies ļoti daudz apkārtnējo aītkopju, to vada algots darbinieks un 11 audzētāju ir valdē. Savukārt biškopis pamanījies

izveidot 116 produktu sortimentu un nodarbināt 11 cilvēku. Saimniekam ir laiks domāt par attīstību un jaunumiem; tur varēja pagāršot pat medu ar nātru sēklām un medu ar sarkanajām bietēm.

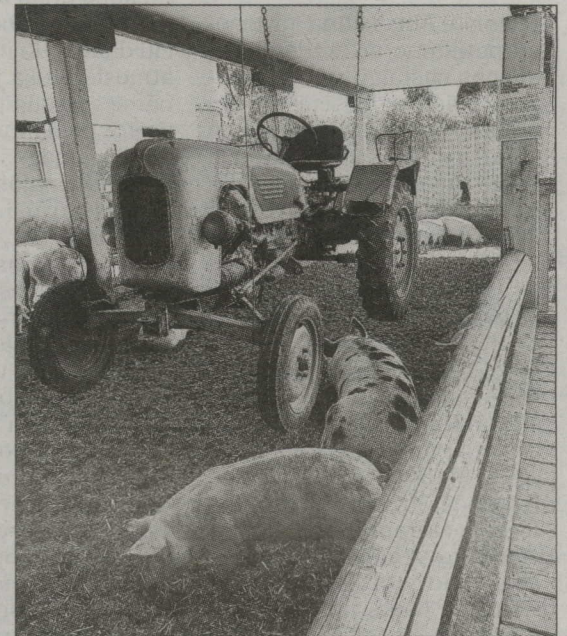
Katrā apmeklētajā vietā bija informatīvs stends, kurā izlikta mazas kartītes — par tuvākā reģiona saimniecībām. Lielisks veids, kā popularizēt mājrāzotājus, neatkarīgi no tā, cik rūpals liels. Šāda dalīta informācija ir daudz efektīvāka nekā lieli bukleti. ☑

FOTO — NO PROVINCES PRODUKTU ARHĪVA

NOGATAVINA TRĪS GADUS. Pie cūku fermas ir veikals, kur apmeklētāji aiz stikla sienas redz, kā vītinas produkcija. Turpat arī restorāns, un tas nekas, ka ne daudz ož pēc mēsliem.

LAIMĪGO CŪKU FERMĀ. Vīrs aizgaida pakarināts traktors, kur tūristi var fotografēties, bet rukši pakasīt muguru pret transporta līdzekļa riepām. Saimnieki pirms 20 gadiem saprata, ka parasta saimniekošana nederēs, tādēļ izlēma, ka viņi audzēs laimīgas cūkas. Rukšus nobaro lēni, netur šauros būros, tiem pieejama pat duša.